



Information om  
**Anabola Androgena Steroider,  
kosttillskott och  
Dopningsmottagningen**



Region Örebro län



<b>Innehållsförteckning</b>	<b>sida</b>
Anabola androgena steroider (AAS)	2
Spridningen av AAS i samhället	2
Blandmissbruk	3
Kosttillskott	3
Fysiska och psykiska effekter av AAS-användande	4
– Psykiska bieffekter	5
– Kroppens inre organ	5
– Vanliga hudproblem	6
– Beroende	6
– Andra problem som drabbar män	6
– Andra problem som drabbar kvinnor	6
Vilka använder AAS	7
Problematiser livssituation	8
Konsekvenser för körkortet	8
Dopningsmottagningen inom Örebro läns landsting	9
Kontaktuppgifter	10

Syftet med innevarande folder är att öka kunskapen om AAS och kosttillskott och hur de kan påverka en människa, samt var det finns hjälp att få.

## Anabola androgena steroider (AAS)

AAS är utvecklat ur det manliga könshormonet, testosteron, och ger både en anabol (vävnadsuppbyggande) och en androgen (förmanligande) effekt. AAS tas för det mesta i så kallade kurer om 6 till 12 veckor, som följs av ett lika långt uppehåll. Längre kurer förekommer, speciellt efter en tids AAS-användande. Kurerna tas ofta genom en ”stacking”, det vill säga att flera olika AAS kombineras. De tas också i ”pyramid”, vilket innebär att man startar med en lägre dos, successivt ökar denna till en topp och sedan åter minskar dosen. Preparaten intas oftast i tablettform, som injektionspreparat eller som salvor. Dessa preparat kan vara avsedda för både människor och djur.

Enligt *lagen (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel* är det förbjudet att AAS införs till landet, överlåts, framställs, förvärvas i överlåtelsesyfte, bjuds ut till försäljning, innehas, eller brukas.

## Spridningen av AAS i samhället

Utvecklingen av testosteronpreparat påbörjades omkring 1935 och runt 1950 började idrottsmän experimentera med dessa hormonpreparat. I mitten av 1970-talet kom rapporter om att det var mycket vanligt med AAS hos idrottsmän i Sverige. Under senare år har användningen spridits i samhället, t.ex. till människor som tränar av kosmetiska skäl eller av rekreationsskäl. I dag uppskattas att mer än 100 000 människor använder eller har använt AAS i Sverige.



## Blandmissbruk

AAS tas ibland tillsammans med alkohol, narkotika eller olika typer av läkemedel. Vanliga skäl till detta är att hantera eller minimera negativa bieffekter av AAS, samt höja önskvärda effekter. Exempel på läkemedel som används är antiöstrogener, insulin, tillväxthormon, luftrörsvidgande, fettförbrännande, testosteronaktiverande, uppiggande, lugnande, vätskedrivande, sömn- och värkmediciner. Amfetamin, heroin, kokain, cannabis är exempel på narkotika.

## Kosttillskott

Det är vanligt att människor i samband med träning använder kosttillskott, som till exempel protein, kreatin, prestationshöjare och/eller fettförbrännande preparat. Kosttillskott är inte kontrollerade på samma sätt som läkemedel. De kan vara utblandade med olika läkemedel eller med okända preparat, vilket i ett urinprovstest kan ge positiva utslag för substanser såsom amfetamin och AAS.

Kosttillskott kan på kort sikt ge förhöjda leverprover och på längre sikt leverskador. Användandet av dessa preparat kan också vara en inkörsport till ett kommande AAS-användande. Kosttillskott används av många som ett komplement till dopningspreparat.

## Fysiska och psykiska effekter av ett AAS-användande

Effekterna av ett AAS-användande kan beskrivas utifrån tre faser: I den första fasen brukar användaren uppleva en ökad energi, kraftigt ökad sexlust, ökat självförtroende, ett mer irriterat humör och humörsvängningar.

Den andra fasen karakteriseras av förlust av impuls kontroll, kraftigare humörsvängningar, ökad misstänksamhet, sömnproblem och ibland ökad aggressivitet.

Den tredje fasen kan beskrivas med en ökad apati, depression, ångest, ökad risk för självmordsförsök och mer koncentrationsproblem.

Den från början höga sexlusten vänder för män, till att i den tredje fasen bli mycket låg. Hos kvinnliga användare är den däremot oftast oförändrat hög.

En del av de initiala effekterna kan upplevas som positiva av användaren. För vissa kan till och med den ökade aggressiviteten eller den högre graden av känslökyla som ofta uppstår upplevas som något positivt i samband med brott, slagsmål eller träning. Det finns dock många allvarliga risker med ett AAS-användande, som borde verka avskräckande:

**Psykiska bieffekter** kan uppstå som en konsekvens av ett AAS-användande. Några exempel är: sömnproblem, depression, ångest, maniska tillstånd, tvångstankar och tvångshandlingar, ökad självmordsrisk, humörsvängningar, lättirritabilitet, samt aggressiva utbrott som kan resultera i kraftigt våld.

Dessutom förekommer ätstörningar eller ett problematiskt förhållande till mat, samt personlighetsförändringar.

#### Tidiga tecken på ett AAS-användande

- Ökad kropps massa
- Illamående
- Huvudvärk
- Ökat psykiskt välbefinnande
- Ökad sexlust
- Ökad irritation
- Ökad aggressivitet
- Humörsvängningar
- Träningsfixering
- Ökad kroppsfixering

Inte ovanligt är en mental upptagenhet av inbillade eller verkliga defekter i utseendet, dessutom en störd kroppsuppfattning och ökad kroppsfixering (muskel dysmorfofobi).

De flesta psykiska problem försvinner oftast inom 2-3 månader efter avslutad användning, men kan också bli kvar under lång tid.

**Kroppens inre organ** påverkas av ett AAS-användande. På grund av en ökad hjärtmassa, förstoring av hjärtats vänstra kammare, hjärtrytmrubbningar, förändrade kolesterolvärden och förhöjt blodtryck, föreligger risk för hjärtstillestånd, hjärtinfarkt eller blodpropp.

Användandet leder också till försämrad sköldkörtelfunktion samt ökad risk för levertumör, leverförstoring, störd leverfunktion, gulsot och Wilms tumör (njurarna).



**Vanliga hudproblem** som uppstår är ökat manligt håravfall eller ökad kroppsbehåring, oljigt hår, ökad akne, bölder, ömmande injektionsställen, oljig hud och hudsprickor.

**Beroende:** AAS kan ge ett psykiskt beroende samt AAS-specifik abstinens vid minskad dos eller vid avslutad användning. Ett AAS-användande kan också öka känsligheten i hjärnan, som i sin tur ökar risken för att ett annat drogmissbruk utvecklas.

**Andra problem som drabbar män:** förminskade testiklar, minskad egen testosteronproduktion, prostataförstoring, minskad eller förändrad spermabildning, potensproblem, ljusare röst, bröstkörteltillväxt och ömmande bröst.

**Andra problem som drabbar kvinnor:** klitorisförstoring, förminskad bröstmassa, ökad sexlust, håravfall av den typ som drabbar män, menstruationsstörningar, mörkare röst och risk för att föda missbildade barn. De fysiska problemen blir ofta kvarstående hos kvinnor.





## Vilka använder AAS?

Den typiske användaren av AAS är en man, 17–30 år, som ofta tränar på gym.

Antalet kvinnor som använder eller som har använt AAS söker dock i en allt större omfattning hjälp för sin dopningsproblematik.

AAS-användare kan delas in följande grupper:

- **Atleter:** För att förbättra ett idrottsligt resultat.
- **Esteter:** För att förbättra utseendet.
- **Kriminella:** För att se mer maskulina ut (hårdare), eller för att bli mer aggressiva och känslökalla vid slagsmål eller vid genomförandet av brott.

AAS-användaren kan ha en problemfylld uppväxt, t.ex. att de som barn varit utsatta för fysisk och/eller psykisk misshandel. Det är inte heller ovanligt att droganvändande förekom i familjen.

Många AAS-användare kan under skoltiden ha upplevt skoltrötthet, blivit mobbade, haft koncentrationsproblem, samt läs- och skrivsvårigheter. Droger kan ha förekommit redan under skoltiden.

## Problematisks livssituation

AAS-användare är många gånger ensamstående och de som lever i en relation kan ha relationsproblem, orsakade av till exempel de sexuella problem som många gånger uppträder under och efter ett AAS-användande, eller för att det förekommer psykisk och/eller fysisk misshandel gentemot partnern.

Kriminalitet är inte ovanligt i samband med AAS-användande. Det kan till exempel handla om misshandel, olaga hot, vapenbrott, stöld, snatteri, bedrägeri, innehav av narkotika och/eller AAS, rattfylleri, olovlig körning eller skadegörelse.

Såsom det har beskrivits tidigare kan ett AAS-användande leda till ett missbruk/beroende av andra droger, vilket med tiden kan medverka till en fördjupad kriminalitet.

## Konsekvenser för körkortet

Om man döms för brott enligt dopningslagen (1991:1969) kan det bl.a. ge konsekvenser för körkortet. Utifrån Körkortslagen kan körkortsinnehavet komma att ifrågasättas och eventuellt återkallas.

För att få behålla körkortet eller för att ansöka om körkortstillstånd kan körkortsinnehavaren bli tvungen att påvisa nykter- och drogfrihet via läkarkontroller med provtagningar.



## **Dopningsmottagningen – en specialistverksamhet inom Region Örebro län**

Redan år 1997 började Örebro läns landsting att ta emot personer med en dopningsproblematik. Detta arbete har vidareutvecklats under åren och en specialistmottagning för dopningspatienter startades i mars månad 2012, vilken idag är unik i sin inriktning i Sverige.

Mottagningen arbetar utifrån ett multiprofessionellt sammansatt team som har till uppdrag att utreda och behandla personer med dopningsmissbruk/beroende.

Teamet består av hormonspecialist, hjärtspecialist, hudläkare, plastikkirurg, ortoped, beroendeläkare, psykiater, psykolog, sjuksköterska, arbetsterapeut, beteendevetare, socionom, skötare och sekreterare.

Dopningsmottagningen inom Region Örebro län erbjuder information, konsultation och vidare utrednings- och behandlingsinsatser till intresserade bosatta såväl inom som utanför Örebro län.

I det fall dopningsmissbruket är kombinerat med ett missbruk av alkohol, narkotika och läkemedel så behandlas detta samtidigt.

Målet med behandlingen är att ge förutsättningar till att avsluta användandet av AAS och andra dopningsmedel, få hjälp med uppkomna skador, ökat fysiskt och psykiskt välmående och en förbättrad social situation.



## Kontaktuppgifter

Om du själv eller någon du känner får problem genom användning av hormonpreparat kan ni få hjälp av Dopningsmottagningen, Region Örebro län.

Du kan ringa anonymt till vår rådgivningstelefon 019-602 33 60 under vardagar mellan kl. 07.45-16.30. Via rådgivningstelefonen kan du få råd och svar på frågor kring AAS-användande.

Dopningsmottagningen finns på Örebro Universitetssjukhus område, entré P, våning 3.

Du kan också kontakta oss via *Mina vårdkontakter* på [www.regionorebrolan.se](http://www.regionorebrolan.se)

Vi finns på [www.regionorebrolan.se/dopningsmottagningen](http://www.regionorebrolan.se/dopningsmottagningen) och [www.facebook.com/dopningsmottagningen](https://www.facebook.com/dopningsmottagningen).

